

CSIBRÁNYI ZOLTÁN

Nyomozunk – de ezúttal a szokványostól eltérően

Megpróbálhatják titkolni, akkor is mindenki lelkében, gondolataiban ott lappang a felderíteni, a kideríteni vágyás, a sötét vagy akár nem is annyira sötét titkok, a rejtélyek megoldása iránti akarásnak legalább egy parányi szikrája. Napjainkban meg aztán – amikor naponta hallani aljasságról, bűnözésről – igazán a mindennapok elhagyhatatlan részévé fajult a gyanakvás. És így a kutakodás szintén. Sejtethetően egyre többen lehetnek, akik az utcán jártukban titkon naphosszat azt fürkészik, talán néha kifejezetten fixírozzák is, kinek az arcáról sejlik a bűnös attitűd, a gonoszságra való hajlam. Mindjárt itt kell szóba hozni, a krimi-szerzők nemritkán szintén gyakorta az utcáról „szerzik be”, lesik el mind a jó arcokat és/vagy jellemeket, mind pedig a rossz, a gonosz „pofákat” és/vagy egyéniségeket. Egyik lenyűgöző példája ennek Georges Simenon hőse, akiről még lesz szó.

Valahol megdöbbsentő ugyanakkor, hogy a valódi világban tetten érhető, létező félelmek ellenére sokan, egyre többen vonzódnak a pár éve lecsengett tévéreklámos kifejezéssel „gyilkosos” olvasmányokhoz. Miért? Egyáltalán mi a bűn? Utóbbira, hordereje miatt, külön kis fejezetet szánok. Írásom végére lehull a lepel a válaszokról, vagy nem; de igyekszem az esetek mélyére nézni, vagy legalább rávilágítani az alappillérekre, idevágóbban a megoldásokra, elvégre valamennyire mégiscsak a bűn útját követem nyomon. Hogy mikor és kik indították útjára a leginkább regények formájában kiagyalt írásművek vérrel fellocsolt útjának máig tartó sikersorozatát (ámbar ismertek a témakörben elbeszélések, novellák, színházi darabok, képregények, operák...)? Kiderül. Vagy nem. És megtűzdelem valamicske vérmertes, az írók olykor szintén kalandos magánéletébe is bepillantást engedő érdekességgel.

A 20. században a regénytípusok között – a kelendőségét nézve – a halállal átítatott alkotások voltak a nyerők. Voltak, vannak az igazi nyomozós történetek, ahol a cél a gyilkos felderítése, leleplezése, és voltak, vannak a thrillerek, amelyekben ismert vagy sejtetett, de mindenképpen sejthető a bűnös, a rém kiléte. Az utóbbi kategóriába tartozók olvasása közben azon izgulunk, azért drukkolunk, hogy a jók meg tudják előzni/akadályozni az ördögi tett véghezvitelét. Az ilyen művek többnyire nincsenek híján az erőszaknak, a borzongató pillanatoknak. Léteznek még például rendőrségi, jogi/ügyészségi és politikai krimik, úgynevezett „hard-boiled”, azaz kemény, érzelemmentes krimik, bírósági drámák.

Az érzéketlenséget mutató vagy sejtető történetek első embere Carroll John Daly, első kemény krimije az 1922-es *A hamis Burton Combs*, amit a *Black Mask* magazin közölt decemberben. A műfaj másodikszámú alkotója, Sam Spade megteremtője, az 1961-ben elhunyt amerikai Samuel Dashiell Hammett. A farmer apától származó Hammett egy időben, éveken át detektívügynökségen dolgozott nyomozóként. Később alkoholizálni kezdett. Íróként 1922-től vált ismertté, a következő év október 1-jén jelent meg első krimije, az *Arson Plus*, a *Black Mask* magazinban, Peter Collinson álneven. Minden műve megfilmesítésre került, köztük az *A máltai sólyom* (Sam Spade figurájával), amit legtöbbször az 1941-ben, Humprey Bogart főszereplésével forgatott filmváltozatból ismernek.

A teljesebb képért muszáj az időben visszább tekinteni. Holtbiztosra vehető – noha ilyen esetekben talán semmi sem az, vagy ki tudja –, öröktől kezdve voltak és lesznek, akik önös érdekből, embertársuk másvilágra küldésével akarnak, szeretnének és jutnak előnyhöz. Így azon sem csodálkozhatunk, régóta foglalkoztatja az embereket annak kipuhatólása, miként lehet rámutatni, bizonyosságot szerezni arról, ha valaki rosszban sántikal. Igen ám, csak hogy a bűn meghatározása koronkénti, földrajzi helyenkénti eltéréseket mutat. Még az is meglehet, a mindenkori behatárolása körül felmerülő bizonytalanságok vezettek oda, hogy némely irodalomkutatók merész megközelítése szerint az ókori görög drámaíró, Szophoklész i. e. 5. századi *Oidipusz királya* tekinthető az írott történelem első detektívtörténetének. E vélelmet azonban sokan kételkedve fogadják. Ez sem véletlen, hiszen sokféle megközelítés lehetséges, amelyek alapján egyes irodalomtörténészek mást tekintenek az első bűnügyi irodalmi alkotásnak. E ponton említést érdemel a Kínában a 16–17. században fénykorát élő „gong’an” regények műfaja, amelyek bírói ügyekről szólnak, kormányzati tisztviselők bogoznak ki kusza eseteket, oldanak meg büntetőügyeket; a műfajt, fordítómunka révén, csak a 20. században ismerte meg a nyugati világ embere. A műfaj névadó kínai kifejezése eredendően asztalt vagy kínai bírói széket jelentett, majd a szokatlan jogi esetekre használták, ezt fordították később az angolban bírósági esetek vagy bűnügyi történeteknek.

Ha a biztosabb ismereteket keressük, időben ismét lépni kell, egészen Voltaire 1748-as, *Zadig* című írásáig, mert ez több irodalomkutató szerint már igazából megfelel a kritériumnak, hogy egy rejtélyes, bűnös történetet mond el. Még inkább elfogadható, az itt vizsgált fogalomkörbe illő a William Godwin által 1794-ben írt *Caleb Williams kalandjai*, amely egy jó alaposan megkevert, szövevényes történet, és mások mellett a brit történész, Ian Ousby szerint is ez az első detektívregény.

Mi tehát a bűn?

Ennek kapcsán nem éri meg elgondolkodni, melyek a rossz megcselekvésére készítő főbb okok, indítékok. Elsőként a vallási nézetek szülte nézetkülönbségeket kell említeni, hiszen az emberi történelem szerves részeként a kezdetektől jelen vannak. Az i. u. 66-ban kezdődő júdeai függetlenségi háborúban a sicarii-k, a törösök megölték minden olyan rómat és zsidót, akik szerintük hátráltatták volna a zsidók felszabadításának politikai-vallási ügyét. Európa 1500–1600-as évei a vallásháborúk jegyében teltek. A Szent Bertalan éjjelén 1572-ben lezajlott vérontásban Párizs katolikus lakossága egy adott jellel 3000 protestánst felkoncolt. Az inkvizíció, a boszorkányüldözés sem a jó tett helyébe jót várj tárgykörébe tartoztak.

Ám nem csupán a hitesség kelthetnek zavart. A másik ember igába hajtása-kényszerítése is vétek. A megaláztatás mérhetetlenül fáj. A rabszolgotartás szinte minden társadalomban létezett, és ma sem ritka. Háztáji cselédként még viszonylag jó sors juthatott, ám ahol elszabadult méreteket ölt(ött) a kényszermunkások termelői „alkalmazása”,

ott mételyező lehet(ett) a szolgálat, ami ellen egyesek néha, érthetően, lázongásban törnek ki: a római parasztság i. e. 494-ben, egy ízben letelepedett a város melletti mezőre és megtagadta a katonai szolgálatot, ez volt a világ első ismert sztrájkja.

Elképesztő, hogy az amúgy méltán neves Arisztotelész is úgy vélte, a rabszolgákat elkülönülő, alacsonyabb rendű fajnak kell tekinteni. Platón szerint a rabszolga-kereskedelem tisztességes dolog, csak a piaci szerepét kell szabályok közé szorítani. A régi korok nagyjainak ilyen megnyilatkozásairól is jó lenne tudni a mindenkori fiatalságnak, beszélni kellene róluk, már amennyiben a múltról teljesebb képet kívánnak a ma felnőttei a fiatal generáció elé tárni. Mert mindegy hányan és miképpen vétkeznek, a bűn az bűn. Az amerikai vadnyugaton a ló nemcsak társ, hanem munkaerő, létszükséglet volt, ebből adódóan a gyilkosságnál nagyobb bűnnek számított a ló-tolvajlás. Európában, a Napkirály uralkodása alatt a felségsértés vonta maga után a legsúlyosabb büntetéseket. E példák jól mutatják, hogy koronként *mást* ítélték kisebb és nagyobb bűnnek. Shakespeare írja: „A bűn természetünkbe olvadt salak.” Annyi a szabály, a törvény, hogy bár nem lehetetlen, nehéz leélni egy életet aprócseprő hibák nélkül. Pár apróságot szerelembeesés során is elkövet az ember. Mondják, a szerelem öl, persze nem kell késért nyúlni, ha nem úgy mennek a dolgok, ahogy tetszik, elég, ha megbántjuk a másikat egy félresikerült lépéssel, vagy félrelépéssel. Habár sokan öltek/ölettek szerelmi féltésből, politikai játszmák nagyágyúi, uralkodók is.

A vétek és a vétkes keresése, követése iránti fogékonyság a megteremtője és táplálója a gázságot bemutató bűnügyi irodalomnak. A kezdeti időktől a családságra, az abból sarjadzó gyilkos hajlam érdekesítő mivoltára, és a homály felfedésére építenek a magukat krimiírásra sarkallók. Krimet olvasva, a gonosz után fejben nyomozva kikökenhetünk a mindennapok szürkülő vigasztalanságából. Az csak a megnyugtató ráadás, hogy a megírt történetekben idővel holtbiztosan eljutunk a bűnösökhöz. A tettesek irodalmi papíron való keresése sokakat az olvasás felé terel. Sokszor hallani, hogy egyre kevesebben olvasnak, ami részint igaz, de miután a titkok iránti kíváncsiság lényegében az ember vérében van, a jól megírt ilyen olvasmányok mindig kelendők lesznek.

Már Edgar Allen Poe *A Morgue utcai kettős gyilkosságát* is tekinthetjük detektívtörténetnek, novellamódban íródott, 1841-ben jelent meg a *Graham's Magazine*-ban. Az amerikai elbeszélőt a detektívirodalom mellett a horror atyjának is tartják. Egy a valódi nevét illetően máig titokban maradt szerzőnek, Charles Felix álnéven, 1862–1863 közt jelent meg egy heti magazinban sorozatként *A Notting Hill-i rejtély* című írása (egy vélekedések szerint Charles Warren Adams ügyvéd lehetett a szerzői álnév mögött). A francia író és újságíró Émile Gaboriau 1866-ban írta első bűnesetet taglaló regényét *L'affaire Lerouge* címmel (A Lerouge-ügy). Két évre rá *The Moonstone* (A Holdgyémánt) címmel Willie Collins is megírta történetét, az egyesek által az első angol nyelven írt detektívnovellának tartott műben egy eltűnt gyémánt utáni nyomozás bonyolult szálairól olvashatunk. Mérföldkő az új-zélandi Fergus Hume 1886-os krimije, *A konflis rejtélye* volt az első ténylegesen világsikert aratott gonosztevős könyv, természetesen ezt az akkori körülményekhez és lehetőségekhez mérten kell érteni.

Ezek után jött az első igazán hatalmas sikertörténet, a pipázós Sherlock Holmes alakja és esetmegoldásai, jellegében az egész műfaj egyik írói csúcsteljesítménye. Világsikert megért műve megírása előtt sir Arthur Conan Doyle, az edinburghi orvos még részt vett egy északi-sarki és egy nyugat-afrikai expedíción, ezt követően ébredt rá, más terepen kell serénykednie. Azzal kezdte, hogy írt pár rövidke detektívtörténetet. A vadászsapkát és házikabátot viselő, különc, megrögzött öreglegény hírében álló detektívet egykori sebészprofesszoráról mintázta. Első Sherlock Holmes-os írását (*A bíborvörös dolgozó-*

szoba) 1887-ben hozták le a The Strand Magazine hasábjain. Noha egykettőre óriási pénzeket fialt a detektív sikere, ha úgy tetszik a sikeres detektív, idő teltével az író mégis megölte hősét, a Moriarty professzorral vívott dulakodás hevében mindketten a svájci Reichenbach vízesések hullámaiban végzik. Igaz, csak átmenetileg, mert a hatalmas olvasótábor egy része szó szerint gyászolta hősét, olyannyira hogy sokan fekete szalagot tűzve léptek az utcára, sírkövet is állítottak hősük emlékére. A sok kérő szóra, és talán még inkább az amerikai olvasók küldte ötezer dolláros pénzösszegre való tekintettel a szerző életre hívta, akarom mondani írta hősét. A főszereplő akkora hírnevet szerzett magának, hogy végül összesen 56 novellában és 4 regényben lehetett, és lehet ma is vele együtt keresni a rejtélyek nyitját.

Nem lehet említés nélkül elmenni a különös életutat bejárta Edgar Wallace mellett. Az 1875-ös születésű Wallace dolgozott rikkancsként, nyomdászínasként, volt tejesember, tengerész, a Reuter hírügynökség és a Daily Mail tudósítója. Legnagyobb munkája az első világháború történéseit feldolgozó Nemzetek háborúja 1914–19 című, tízkötetes mű. Az ismertségét máig fenntartó mű kétségkívül a *King Kong* forgatókönyve, de számos más területen is alkotott: megjelent négy kötetre való verse, ötvenkötetnyi elbeszélése. Fantáziáját dicséri kéttucatnyi színdarab. De leginkább detektív- és rémregényei által maradt máig ismert a neve: úgy százszor volt képes az ügyesen összekuszált, fordulatokban gazdag cselekménybonyolításra. Legismertebb írásai között olyan remekművű alkotásokat találunk, mint *A sárga kígyó*, *A zöld íjász* és *A halál angyala*.

Dorothy Leigh Sayers, 1893 júniusában született angol krimi író, költő, műfordító. A közéletben támogatta a nők oktatásának fontosságát. Leghosszabb foglalkoztatása, 1922-től 1929-ig, mint szövegíró a londoni S.H. Benson reklámügynökségnél volt. Leghíresebb ebbéli munkája az a Guinness sörreklám, amelyen egy narancssárga csőrű tukán egy négysorosossal kínálja a mélybarna, habzó itókát, a második sor így szól: „A Guinness jó neked”. Jól ismert műve a magyarul *Kilenc ütés egy ember* (The Nine Tailors) címmel többször is kiadott mű 1934-ből. Kevésbé ismert, hogy még egy Jézusról szóló hangjátékot is írt.

A két világégés közti időszakot általában a detektívregények aranykorának tekintik, amihez kétségkívül Agatha Christie tekervényes gondolkodásmódjának írástermékei járultak hozzá leginkább és elévülhetetlenül. Így volt vagy sem, sikerei ismeretében aprólékosabb taglalást érdemel. Milyen életet élt a 84 történetet megoldó Hercule Poirot megálmodója? Agatha Mary Clarissa Miller ifjú leányzókényt főként Sherlock Holmes-történeteken érlelődött, amelyek – jóllehet nővére, Magda hathatós unszolása is kellett hozzá – annyira hatottak rá, hogy érezte magában a készséget egy hasonszórú történet megírására; megszületett a festett bajszú belga mesterdetektív, Poirot alakja. Az írást a háború alatt egy gyógyszerlaborban dolgozva kezdte, beadta vagy három kiadóhoz, de nem kértek belőle. A háború után a Bodley kiadónál jelent meg *A titokzatos stylesi eset*. Ontotta a Poirot-féle eseteket, közben megszülte kislányát. Az 1926-os *Az Ackroyd-gyilkosság*-ban azt is meg merészelt tenni, hogy a gyilkos volt az elbeszélő.

Miután első férje elhagyta egy fiatalabb nő végett, az író egy évre eltűnt a világ szeme elől; életrajzából sem deríthető ki, hogy hova bujdosott. De írni írt, és utazgatott: Jamaica volt az úti célja, mikor barátai unszolására inkább keletre vitte sorsa, vagyis az Orient Expressz. A folytatás ismert: a 4163-as pullmannkocsin (az amerikai George Mortimer Pullmann volt az első, aki minden igényt kielégítő, összkomfortos kocsikat építtetett) ejtették meg a tizenkét késszúrást... Kevésbé közismert, Ur városában amellet, hogy megismert egy magánál tizenöt évvel ifjabb régészt, Max Mallowent, megszerette a régészetet; név nélkül még pénzelt is az ásatásokat. Idővel ő végezte az elefántcsonttárgyak és cserépdarabok tisztítását, összeillesztését. Mivel kitűnően főzött, az ásatáso-

kon ő vállalta a szakács szerepét. Mellette figyelt és alkotott, az ásatások és férje ösztönözték írásra. Így született a *Randevú a halállal* és a *Gyilkosság Mezopotámiában*. A *Halál a Níluson* történetéhez az ihletet az Asszuán városában ma is álló Old Cataract hotelben általa megélt hangulat szolgáltatta. Már rámutattam, a szerzők sokszor valós személyekről mintázták szereplőiket, ő is, amikor tudós-régészekről vett mintát regényei arcaihoz. Megható perceket adtak számára, amikor turisták a vele való személyes megismerkedés végett vállalták a mindent ellepő port, izzasztó hőséget, és mentek ásatásnézőbe.

Munkakedve hatványozódásának remekbeszabott szüleménye St. Mary Mead falu mindig kutakodó vénkisasszonya, Miss Marple figurája. Az idős hölgy egyik fura nyomoznivalója a *Szunnyadó gyilkosságban* adódik, és összesen 12 regényben és 20 novellában jelenítette meg a szerző. Agatha Christie, a Brit Birodalom lovagja bő hetven terjedelmes és úgy száz rövidebb detektívtörténettel örvendeztette meg olvasótáborát, borzolja az idegeket. Műveinek eladási adatai mára a becslések szerint meghaladták a négyszázmillió példányt. Bevallása szerint hatott rá az első női krimi-író, az amerikai Anna Katherine Green, aki *The Leavenworth Case* címmel 1878-ban írta első ilyen történetét. Munkássága előtti tisztelgésnézően egyik tollát róla nevezte el a nagynevű gyártó, a Mont Blanc.

A krimi-királynő kortársa volt a szintén termékeny, francia nyelvű belga Georges Joseph Christian Simenon. Első regénye *A boltíves hídnál* 1921-ben jelent meg G. SIM álnéven, éppígy száz fölötti korai cikke a Gazette lapjain. Bőtermő írói vénáját mutatja, hogy napi átlag hatvan-nyolcvan oldalt írt. Legismertebb teremtménye, Maigret felügyelő

1931-től kutakodik, 75 regényben és 28 novellában. Alakját az akkori párizsi bűnügyi rendőrség, a Brigade Criminelle rendőrtanácsosáról, Georges-Victor Massu-ról kóppintotta. Ő kerített kézre egy huszonhét éves emberöléssel vádolt személyt, Marcel André Henri Félix Petiot tényleg vérben tocsoghatott, lakása alagsorában – amit fel kellett törni, mivel a házból penetráns füst gomolygott kifelé – többek közt az egyik kandallóból női kéz „integetett”, a padlóról meg egy levágott vértócsás fej „köszönt vissza”. Simenon körül más furcsa-

Negatív szelfi, 80x100 cm, olaj, vászon, 2019

ságok is lappanganak. Ponyvaregények tucatjait írta, legkevesebb 25 álnév alatt. Érdekesek önéletrajzi ihletésű művei, közte az *Intim emlékek*. Össztermése nagyjából 200 nagyregény, 110 pszichológiai regény és úgy 150 novella.

Kortársa volt Raymon Chandler, aki papírra vetette a szellemesen vagány, isteni szerencsével megáldott Philip Marlowe-t. A keménykötésű krimik régi nagyságainak panteonjában méltón van jelen továbbá úgy Lew Archer, mint Ross Mac Donald.

A két világháborút maga mögött hagyó század végére mind több nő is szöni kezdte legalábbis papíron a bűn, félelem és megoldás hármásának nemritkán remekbeszabottan megtervezett, halált hozó hálóját. Kiemelkedőt alkotott az amerikai Sara Paretsky, legismertebb, mára tíznél több műben főszereplő hősnője a sejtelmes V. I. Warshawski, a szerfölött beleváló, korántsem mellékesen a férfiakra bájával hatni képes magánnyomozónő. A Chicagóban dolgozó, szabad szájú, ha férfiről lenne szó, nagypofájút mondtam volna, whiskyt kedvelő Victoria Iphigenia Warshawski alakja annyira sikeres lett, hogy nem volt nehéz előre látni hollywoodi megvalósulását – Kathleen Turner szereplésével egy módfelett életképes, pimaszságában is szexi nyomozónőt keltettek életre az álomgyárban, más lapra tartozik, hogy a film anyagilag nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket. Könyvekben viszont sikeresek a V. I. Warshawski történetek, magyarul eddig egy esete jelent meg *Holtpont* (Deadlock) címmel. Ráadásul 2011-ben a szerzőnek ítélték oda az Amerikai Krimiírók legnagyobb elismerését, az Edgar Allen Poe nevét őrző Edgar-díjak sorában a Nagymester-díj a műfajbeli összteljesítmény nagyrabecsülése, és rangját jól mutatja, hogy ezt megelőzően például Alfred Hitchcock és Ross Macdonald kemény-krimi-szerző is megkapta.

Mivel a múlt század még egy területnek meghozta a sikert a bűn témájában, most egy kitérő következik, mert érdemes felvilágotlítani a filmek, a televíziós bűnügyek világát, legalább a valami oknál fogva egyedi darbjait. Mintegy a női egyenjogúság jegyében, vagy nem, de már 1957-ben leforgatták, Beverly Garland főszereplésével az első olyan amerikai bűnelkövetősorozatot, részenként nagyjából harminc percben, amiben volt a zseniális rendőr, egyáltalán a főszereplő, hol máshol, New York városában. A „*Decoy: Police Woman*” sorozat forgatása a

Szefi, 50x70 cm, olaj, vászon, 2019

fogadtatás miatt, mert furcsállták a női főhőst, két év múlva leállt, de mint első ilyen, a Patricia „Casey” Jones nevet kapott, törbecsaló rendőrnő 39 esete nem hagyható figyelmen kívül. Az angolok világszerte ismert rendőrei a bobbyk (a főváros rendőrségét alapító Sir Robert Peel nevéből); ismertségükhöz egy 1955 és 1977 közt forgatott sorozat is hozzájárult: A *Dixon of Dock Green* címmel futott sorozat főszereplője a Jack Warner játszotta George Dixon, a szimpatikus őrmester volt. A legtöbb éve futó krimisorozat a német ZDF csatorna által készített *Der Alte*, az imdb.com adatai szerint *Az öreg* 1977-től mostanra a 400-adik részén is túl van. Mind alátámasztják, a megoldáskeresés, a kiderítés, a bűnfelderítés világa napjainkban is divatos, sőt egyre inkább.

Visszatérve az irodalomhoz, a jelen bűnügyi köteteinek világa sem maradhat említetlenül. Részletesebben kifejtett példának idehozom a 2015 októberében elhunyt Henning Mankell svéd író. Legismertebbé vált kreált alakja Kurt Wallander, izgalmas detektívregényeinek több mint tízszeres főszereplő felügyelője; eddig három svéd és egy brit tv-sorozatban is megjelenítették. Több különféle díjat odaítéltek egyik-másik krimijét elismerendő, közte 2005-ben a Legjobb európai kriminek járó Gumshoe-díjat (amerikai eredetű) a svéd eredetiben 2000-ben megjelent, *Danslärarens Íterkomst* című könyvéért. Krimi-regényei mellett színpadi darabokat is írt. Legismertebb, alkoholgondokkal, depresszióval küzdő alakjához érdemes még pár szó erejéig visszatérni: Gondolták volna a tisztelt olvasók, hogy a felügyelő neve a svéd telefonkönyvet fellapozva született, a henningmankell.com oldalon olvasható életrajzából az is kiderül, Kurt Wallander születésnapja 1989. május 20.

A 3. évezred elején akkora a keletje a krimiknek, a misztikus, a fantasztikus elemekkel vegyített bűnügyi regényeknek, hogy az e szerteágazó témakörben alkotó összes szerzőt itt felsorolni is lehetetlen, ezért csak néhány név a kelendők közül Földünk kerek egészéről: Keigo Higashino, Ian James Rankin, Michael Robotham, Laura Lippman, Kwei Quartey, Gregg Hurwitz, Deon Meyer, Tana French, Mo Hayder...

Végkövetkeztetésként, a detektívregények nyilvánvalóan azért érthettek meg a kezdetektől nagy sikereket, mert az emberek a mind kevesbedő személyes találkozás (elvégre a technika fejlődése valamelyest már az itt említett korai időkben elszakította egymás közeléből az embereket) miatt, és annak hiányában is akartak, igényeltek valamiféle izgalmat. Napjainkban, amikor a mobiltelefonon és a világhálón tartott, ezért sok esetben kizárólag időzöjésnek nevezhető kapcsolatok korát éljük, egyáltalán nem lehet azon csodálkozni, hogy nap nap után milliók, idősebbek és fiatalok egyaránt olvasnak rejtélyekről, bűnyekről. Mert ugye a valós kapcsolatok, akarjuk vagy sem, mindig szolgáltatnak valamiféle kalandot, de ha ez nincs meg, akkor is kell valami. Ezt a hiánypótló szerepet töltheti és tölti be a krimi. Ezért lehet kifejezetten menő műfaj. Elvégre a mai, embertelenül gyorsan változó, állandóan rohanós, kapkodós, kiismerhetetlenül kusza korban is kívánatos valami, jelen esetben ez a krimi, aminél tudják, tudjuk, mindenképpen megsz, lebukik a „sáros”, megoldódik a talány.

Végezetül mi találóbball zárhatnám a témát, mint egy Agatha Christie idézettel: „A szokás... érdekes dolog. Az emberek nem is tudják, hogy vannak nekik.” Elgondolkodtató, talán ezért figyeljük az embereket, megszokásból, mert abban biztosak vagyunk, a gyilkos köztünk van. Csak azt nem látjuk világosan, ki az, aki felemeli a kést...